ASIANTUNTIJALAUSUNTO
VNS 2/2017 VP
Kuuleminen 23.3.2017

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Pvm/Datum/Date
21.3.2017

Dnro/Dnr/DNo
1432/0004/2017

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle, VNS 2/2017 vp

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston selonteosta ruokapolitiikan linjauksista vuoteen 2030. Evira on osallistunut selonteon valmisteluun ja Eviran ehdotuksia ja kommentteja on huomioitu selonteossa.

Kuten selonteon johdannossa on todettu ruuan kulutuskysynnän globaali kasvu ja kulutuskäyttäytymisen muutokset, mutta myös tuotantopanosten globaali kauppa ja muutokset tuovat mahdollisuuksia ruokajärjestelmän toimijoille ja samalla aiheuttavat haasteita toiminnalle ja turvallisuudelle.

Ympäristökestävyys on nostettu johdannossa yhtenä ruokajärjestelmän haasteena ja turvallisuutta käsitellään useammassa kohtaa selontekoa. Selonteossa otetaan esille kasvintuhoojien ja eläintautien riskejä ja niiden torjuntaan käytettävät torjunta-aineet ja mikrobilääkkeet. Samoin selonteossa käsitellään lannoitteiden laatuun liittyviä vaikutuksia mm. maaperän ja elintarvikkeiden puhtaudelle.

Selonteon alkutuotannon toimintaympäristön muutosta käsittelevässä kappaleessa nähdään tuotantoa uhkaavien eläintautien ja kasvintuhoojien esiintymisen riskin lisääntymisen johtavan lisääntyvään kasvinsuojeluaineiden ja eläinlääkkeiden käyttöön ja tähän liittyen elintarviketurvallisuuden ja kannattavuuden haasteisiin. Tässä yhteydessä pitää huomioida myös eräiden tautien, kuten esimerkiksi eläintaudeista afrikkalaisen sikaruton tai kasvitaudeista mm. tulipoltteen, perunasyövän tai -ankeroisen esiintymisen suorat vaikutukset ruokaketjun toimintaedellytyksiin alentuneena tuotantona, kaupan ja viljelyn mahdollisuuksien rajoittumisena tai torjunta- ja hävityskustannuksina.

Selonteossa on käsitelty myös kierrätysravinteisiin liittyviä riskejä. Kiertotalouden toimenpiteet lisäävät mm. sellaisten sivutuotteiden ja jätteiden käyttöä lannoitevalmisteiden raaka-aineina, joita aiemmin ei tähän tarkoitukseen ole käytetty. Selonteossa on käsitelty luonnontuotteiden, kuten marjojen, sienien ja yrttien talteenottoa ja merkitystä. Luomutuotannon säännöt puolestaan rajoittavat luomussa käytettäviä ravinteita. Ravinteiden tuotannossa ja käytössä tuleekin huomioida lannoitteiden ja maanparannusaineiden turvallisuus ja soveltuvuus erilaisiin käyttökohteisiin, jotta keräilytuotteiden tai maataloustuotannon puhtaus ei vaarannu tai aiheuteta maineriskiä suomalaiselle tuotannolle.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3, 00790 HELSINKI
Puh. 029 530 0400 ● Faksi 029 530 4350
etunimi.sukunimi@evira.fi ● www.evira.fi

Livsmedelssäkerhetsverket Evira
Mustialagatan 3, 00790 HELSINGFORS
Tel. 029 530 0400 ● Fax 029 530 4350
förnamn.efternamn@evira.fi ● www.evira.fi

Finnish Food Safety Authority Evira
Mustialankatu 3, FI-00790 HELSINKI, Finland
Tel. +358 29 530 0400 ● Fax +358 29 530 4350
firstname.lastname@evira.fi ● www.evira.fi

Evira haluaa kiinnittää huomiota antibioottien aiheuttamaan mikrobilääkeresistenssiin sekä mikrobiologisiin ja kemiallisiin riskeihin, erityisesti hormonitoimintaa häiritsevien kemikaalien leviämisen riskiin, kierrätyksen yhteydessä.

Suomalaisissa elintarvikkeissa on vähän jäämiä antibiooteista tai muista lääkeaineista ja antibioottiresistenssitilanne on hyvä. Tämä perustuu antibioottien ja muiden lääkeaineiden vastuulliseen käyttöön alkutuotannossa ja ihmisten terveydenhoidossa. Antibioottiresistenttien mikrobien haittoihin kansanterveydelle ja ruokaturvalle tulisi kuitenkin kiinnittää aktiivisesti huomiota sekä tutkimuksessa että tiedotuksessa. Ruokapoliittisessa selonteossa tämä asia on jäänyt vähälle huomiolle.

Hormonitoimintaa häiritseviä kemikaaleja esiintyy monissa arkisissa kuluttajatuotteissa. Näihin tulisi suhtautua varovaisuudella ja näihin liittyvää vaaraa ja riskejä tulisikin arvioida parhaaseen mahdolliseen tieteelliseen tietoon perustuen, eurooppalaisella tasolla. Myös eläin- ja kasvitautien ehkäisemiseksi tarvitaan jatkuvaa seurantaa ja tutkimusta.

Evira haluaa kiinnittää ympäristövaliokunnan huomion myös kadmiumin riskeihin ravinnossa. EU-lannoiteasetuksen valmistelussa suurimpana kiistakohtana on epäorgaanisten fosforilannoitteiden kadmiumpitoisuuden vähentäminen asteittaisesti ja lopullisen kadmiumpitoisuuden taso. Vaikka onkin luultavaa, että Suomea koskeva derogaatio kadmiumin enimmäismäärän rajoittamisesta lannoitteissa säilyy tulevaisuudessakin, olisi merkittävä riski kansanterveydelle, mikäli tämä poikkeuslupa poistuisi. Korkeamman kadmiumpitoisuuden salliminen lannoitteissa johtaisi pitoisuuksien nousuun maaperässä ja elintarvikkeissa ja tätä kautta sekä kansanterveydellisiin haittoihin että suomalaisen elintarviketuotannon kilpailutekijöiden heikkenemiseen.

Suomalainen ympäristö ja elintarviketuotanto koetaan puhtaana, turvallisena ja vastuullisena. Myös tässä selonteossa korostetaan näitä tekijöitä kilpailukykyisen ja laadukkaan elintarvikehuollon tekijöinä. Evira haluaa muistuttaa että puhtaan ympäristön ja laadukkaan elintarviketuotannon ylläpitäminen edellyttää jatkuvaa työtä kaikilla tasoilla. Erityisesti elintarvikkeiden vienti perustuu Suomen maineeseen korkean laadun, puhtaiden tuotteiden, puhtaan ympäristön ja uskottavan valvonnan maana. Häiriöt näissä mainetekijöissä voivat vaikuttaa nopeastikin viennin edellytyksiin.

Evira katsoo, että selonteossa huomioidaan kattavasti ympäristön merkitys suomalaiselle elintarviketuotannolle, elintarviketurvallisuudelle, ruokaturvalle ja kilpailukyvylle ja tuodaan esille toimenpiteitä, joilla lisätään tietoa ja osaamista ja pystytään turvaamaan nykyinen hyvä tilanne tulevaisuudessakin.

Olli Venelampi
Jaostopäällikkö